

vým léčitelstvím a jeho vztahem k profesionální zdravotnické a veterinární péči. Již po páté se jednání stane základem publikace: vyjde v roce 2016 a v písemné podobě poskytne mnoho námětů a informací širší odborné i laické veřejnosti.

Dana Motyčková (EÚ AV ČR, v. v. i.)

KONFERENCE *ODKAZ NÁRODOPISNÉ VÝSTAVY ČESKOSLOVANSKÉ 1895 V OBLASTI ETNOGRAFIE, MUZEJNICTVÍ A PAMÁTKOVÉ PÉČE, PRAHA 22.–23. 10. 2015*

Při příležitosti uplynutí 120 let od Národopisné výstavy československé (NVČ) v Praze v roce 1895 uspořádalo Národní zemědělské muzeum ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, Národním muzeem a Českou národopisnou společností ve dnech 22. a 23. října 2015 vědeckou konferenci, jejímž cílem bylo připomenutí významu a odkazu NVČ jako důležité fáze ve vývoji rozličných vědních oborů, a také jejího dobového odrazu v oblasti kulturní, společenské a hospodářské.

Průvítání účastníků a zahájení konference se ujal generální ředitel NZM Milan Jan Půček, po něm již převzali slovo jednotliví přednášející. Jiřina Langhammerová (Česká národopisná společnost) se ve svém úvodním hutném příspěvku zaměřila na *Národopisné muzeum v Praze jako reálný odkaz NVČ 1895*, hovořila o důvodech pořádání národopisné výstavy, jejích ohlasech a především o jejím významu pro vznik této významné muzejní instituce.

Několik dalších referátů prvního dne konference přineslo pohled na účast různých

regionů při vzniku a spoluvytváření národopisné výstavy – od sběrů, krajan-ských výstav až po následný vznik muzeí. *Moravské zázemí NVČ v Praze roku 1895*, především osobnost Jindřicha Wankela, představila Milada Písková (Slezská univerzita v Opavě). Stanislav Brouček (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., referát přednesl Andrej Sulitka) upozornil na *Účast Slováků a Slovenska na přípravách k NVČ*, která nebyla z dobových politických důvodů jednoduchá, neboť veřejně přizvání Slovenska k účasti na výstavě bylo problematickou záležitostí. Podobně vyzněl také příspěvek Nadi Valáškové (EÚ AV ČR) *NVČ a její ohlas ve východní Haliči*, v níž od 70. let 19. století žili čeští přistěhovalci. O účast Rusínů z Haliče na NVČ se především zasadil František Řehoř. O dalších aktivních účastnících výstavy – v tomto případě z Valašska (*Valašsko na NVČ a kulturní dědictví v regionu*) – hovořila Věra Kovářů (Slovácké muzeum, Uherské Hradiště) a připomenula mimo jiné především hojně navštěvovanou „valašskou dědinu“. V příspěvku s názvem *Fričovo vzorové muzeum v Bělohradě aneb jak založit muzeum* představila Kateřina Pařízková (Archiv Národního muzea) osobnost Antonína Friče, přírodovědce, ornitologa, který aktivně provozoval muzeologickou činnost a zasazoval se o vznik regionálních muzeí. Kratší, dodatečně přihlášený referát Markéty Palowské (Ostravské muzeum) *Vliv NVČ v Orlové roku 1894 na vznik současného Ostravského muzea* se týkal muzejní práce a zabýval se osobností Karla Jaromíra Bukovanského.

Odpolední blok jednání se věnoval tradiční lidové kultuře (především lidovému stavitelství) pro formování národní identity. Jako první referoval Miroslav Válka

(Ústav evropské etnologie FF MU Brno). Upozornil mimo jiné na zdůrazňovanou potřebu studia lidové architektury a dále na soudobý požadavek jakýchsi regionálních prototypů staveb pro soudobou architektonickou tvorbu. Dva konferenční referáty se věnovaly zajímavým dokumentačním předmětům, zhotovovaným pro NVČ, a to modelům lidových staveb: velký soubor uložený ve sbírkách Národního zemědělského muzea představil Pavel Novák (NZM Praha) a dochované modely staveb z okolí Pardubic Hana Vincenciová (Východočeské muzeum v Pardubicích). *Počátky zájmu o lidové stavitelství v Českém středohoří* se na podkladě dobových fotografií zabývala Jana Štefaníková. Praktický pohled na současný stav vesnických staveb v konfrontaci s historickými kresbami zprostředkoval příspěvkem *Podstávkový dům jako charakteristická stavba severních Čech* Milan Maršálek (Český svět, o. s.). Irena Štěpánová (Ústav etnologie FF UK Praha) představila *Svérázové ohlasy NVČ 1895*, reprezentované obrovskou popularizací lidové kultury a všeobecnou oblibou „národní“ kultury u městských středostavovských vrstev obyvatelstva.

Páteční jednání se opět ve značné míře věnovalo architektuře – jak vlivy lidového umění na slohovou architekturu, tak studiu lidového stavitelství. Hana Fišerová (ÚE FF UK Praha) v referátu *Folklorismy v české architektuře na přelomu 19. a 20. století: recepty NVČ v tvorbě vybraných architektů* představila příklady děl architektů Kouly, Kotěry, Jurkoviče a dalších. Text Marcely Suchomelové (EÚ AV ČR) – *Koulovi mezi tradicí a svérázem* – bohužel nezazněl, ale bude k dispozici v tištěné formě. Roman Tykal (ČNS) podal zajímavé detaily o výstavním exponátu, jímž byla

stavba mlýna, který jako jediná stavba na NVČ byl vybudován z materiálu získaného ze starší stavby a osazen autentickým mlýnským zařízením. V příspěvku *Ke kořenům současné výstavby jako tradičních budov na českém venkově* se Jiří Škabrada (Univerzita Pardubice) zamýšlel nad kořeny folklorismů a jejich uplatňování ve venkovské výstavbě dříve a dnes. V referátu *NVČ a vznik zájmu o produkty lidové výroby* upozornila Helena Šenfeldová (ČNS) na snahy po využití lidových prvků především v oděvu a bytové kultuře. Kateřina Sedlická a Dana Motyčková (EÚ AV ČR) se zabývaly odkazem NVČ v oblasti výzkumu a dokumentace lidového stavitelství, konkrétně osobností Viléma Pražáka, který byl dlouhá léta spojen s Národopisnou společností. Prezenci krojů a krojových součástí na NVČ a jejímu vlivu na současnou expozici v Národopisném muzeu – Musaionu se věnovala Monika Tauberová (Národopisné oddělení NM). Připomněla významné osobnosti, které měly výrazný vliv na podobu národopisného muzea – Drahomíru Stránskou, Alenu Plessingerovou a Jiřinu Langhammerovou. Dílem profesionálních a amatérských fotografií a jejich účastí na NVČ (František Krátký, Rudolf Bruner Dvořák a další) se ve svém příspěvku zabýval Pavel Scheufler (Národní památkový ústav). Poslední referující byla Veronika Hrbáčková (Vlastivědné muzeum v Olomouci), která dala nahlédnout do dalších osudů figuríny obra Drásala, vystavené na NVČ, i životních osudů Josefa Drásala (*1841).

Pro účastníky konference byl ve čtvrtek připraven krásný společenský večer s prohlídkou expozice za slovního doprovodu Jiřiny Langhammerové a s živou moravskou hudbou doprovázenou komentářem Věry

Kovářů v Letohrádku Kinských (Musaion). V pátek po skončení jednání měli účastníci možnost projít se malebnými pražskými Střešovicemi a Střešovičkami s odborným výkladem Pavla Bureše (NPÚ).

Konference byla personálně zastoupena nejen odborníky z muzejní sféry, ale také badateli z vědeckých ústavů, vysokoškolskými pedagogy, pracovníky památkové péče i amatérskými badateli, kteří se svému zájmovému oboru věnují dlouhou řadu let. Různé metodologické přístupy a metody zpracování témat jsou velkým obohacením jak pro zúčastněné, tak pro budoucí zájemce o tištěnou verzi přednesených příspěvků. Národní zemědělské muzeum připravuje publikaci, jejíž vydání je očekáváno ještě do konce tohoto roku.

Kateřina Sedlická (EÚ AV ČR, v. v. i.)

KONFERENCE NÁSILNÉ MIGRAČNÍ PROCESY V ČESKÝCH ZEMÍCH VE 20. STOLETÍ

V dnech 4.–6. listopadu 2015 se konala v Týnci nad Vltavou konference se zaměřením na problematiku migrací, kterou pořádaly Státní oblastní archiv v Praze, Muzeum Podblanicka, p. o., a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. Při přípravě akce byly stanoveny tři tematické okruhy, na které se mělo jednání soustředit: a) migrace z důvodu vzniku vojenských cvičišť či válečných událostí obecně, b) migrace z ekonomických důvodů (těžba nerostných surovin, výstavba vodních děl, přísun pracovních sil pro těžký průmysl apod.), c) migrace z politických důvodů. Jednání se zúčastnili pracovníci archivů, akademických,

univerzitních a muzejních institucí v ČR; na základě přihlášených příspěvků byl program třídenního jednání vystaven do bloků obecně teoretického, vojenského, politického, hospodářského a sociálního.

Téma nucených přesunů obyvatel jako nástroje politiky v kontextu výzkumu a teorií migrací otevřel v prvním bloku Tomáš Dvořák (FF MU v Brně). Na jeho příspěvek navázal souhrnný přehled české (a československé) historiografie v období 1945 až 2014 k příčinám a důsledkům násilných migrací v letech československé státnosti od Václavy Horčákové (Historický ústav AV ČR, v. v. i., referát přednesla V. Hanelová), v němž zhodnotila stav zpracování tématu, jak je pojímán v české i slovenské historiografii, a to také s ohledem na regionální historiografii. O roli československých zahraničních vojenských jednotek 1939–1945 jako migračním procesu, skladbě příslušníků z hlediska regionálního původu a srovnání situace na západní frontě a v československém armádním sboru v SSSR hovořil Zdenko Maršálek (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.). Tento blok jednání pak uzavřel Stanislav Brouček (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.) tematicky odlišným, ale z hlediska zaměření konference aktuálním příspěvkem o politickém pozadí řízení pracovní migrace z Vietnamu do ČSSR, zejména do českých zemí.

Pestrou paletu příspěvků představoval druhý a třetí blok jednání (vojenský a politický). Vojenský blok byl uveden referátem Zlatice Zudové-Leškové (Historický ústav AV ČR, v. v. i., příspěvek přednesla D. Němečková) o typologii příčin, formách a následcích násilných migrací ve 20. století. Na konkrétní provádění násilné migrace, jako prostředku nacistické okupační poli-